

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENIA

**TRANSPARENTNOST
JAVNE OBJAVE PODATKOV
O DAVČNIH NEPLAČNIKI**

TRANSPARENTNOST JAVNE OBJAVE PODATKOV O DAVČNIH NEPLAČNIKI

Založnik in izdajatelj

Transparency International Slovenia – Društvo Intergriteta

Avtor

Oliver Ilievski, Transparency International Slovenia

Strokovni pregled in nadzor kakovosti

Maruša Babnik, Ekvilib inštitut

Vodja projekta

Vid Tomič, Transparency International Slovenia

Lektura

Nina Štampohar

Oblikovanje

Biro 11 d.o.o., Resljeva cesta 20, 1000 Ljubljana

Tisk

Tiskarna ARMA, Glavna ulica 1, 9220 Lendava

Ljubljana, oktober 2019

To delo je na voljo pod mednarodno licenco Creative Commons: To delo je ponujeno pod mednarodno licenco Creative Commons:

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0. Transparency International Slovenia 2019, Ljubljana. Vse pravice so pridržane. Ponatis v celoti ali v delih je dovoljen pod pogojem, da avtorske pravice ostanejo v lasti Transparency International Slovenia.

Nobenega ponatisa bodisi v celoti bodisi v delih ni dovoljeno prodajati, razen če je vključeno v druga dela. Publikacijo se lahko razmnožuje v celotni ali delno za kakršno koli izobraževanje ali nepridobitno uporabo, in sicer brez posebnega dovoljenja imetnika avtorskih pravic, pod pogojem, da je vir naveden. V Transparency International Slovenia bomo veseli vsakega izvoda publikacije, ki to publikacijo navaja kot vir.

Izjava o omejitvi odgovornosti

Prizadevali smo si za pravilnost podatkov v tem poročilu. Za vse informacije znotraj dokumenta je verjeti, da so resnične. Kljub vsemu Transparency International Slovenia ne more prevzeti odgovornosti za posledice uporabe dokumenta za druge namene in v drugih kontekstih.

U.S. Embassy
Ljubljana

This project has been funded with support from the U.S. Embassy Ljubljana. This publication reflects the views only of the author, and the U.S. Embassy Ljubljana cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

VSEBINA

1. PRIPOROČILA ODLOČEVALCEM	4
2. UVOD	5
3. ZAKONSKA UREDITEV RAZKRITJA PODATKOV, KI SO DAVČNA TAJNOST	5
4. JAVNA OBJAVA PODATKOV O DAVČNIH NEPLAČNIKI	8
5. PRAVICA DO VARSTVA OSEBNIH PODATKOV ALI DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA	11
5.1 SORAZMERNOST MED POSEGOM V PRAVICO DO VARSTVA OSEBNIH PODATKOV IN DOSTOPOM DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA – OCENA USTAVNOSTI	12
6. PRIMERJALNO PRAVNI PREGLED UREDITVE JAVNE OBJAVE PODATKOV O DAVČNIH NEPLAČNIKI V DRUGIH DRŽAVAH	14
6.1 REPUBLIKA HRVAŠKA	14
6.2 ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE	15

1. PRIPOROČILA ODLOČEVALCEM

- FURS naj izvaja periodično evalvacijo o uresničevanju zastavljenih ciljev javne objave seznama davčnih neplačnikov.
- FURS naj izboljša uporabniško izkušnjo javno objavljenih podatkov o davčnih neplačnikih na podlagi mednarodnih smernic odprtih podatkov.
- Ministrstvo RS za finance in FURS naj preučita možnost dopolnitve četrtega odstavka 20. člena ZDavP, da se na seznamu davčnih neplačnikov objavi poleg imen tudi znesek davčnega dolga, in sicer na podlagi dobre prakse Republike Hrvaške in Združenega kraljestva ter mednarodnih smernic odprtih podatkov.
- FURS naj za večjo transparentnost svojega delovanja preučijo možnost posodobitve seznama davčnih neplačnikov z objavljenim vzrokom nastalega davčnega dolga posameznega zavezanca, na podlagi izdane in javno objavljene odločbe o davčnem dolgu zavezanca.

2. UVOD

Problematika upravičenosti in transparentnosti javne objave podatkov o davčnih neplačnikih v Sloveniji odpira ključno vprašanje o sorazmernosti med posegom v pravico varstva osebnih podatkov posameznika in dostopom do informacij javnega značaja. TI Slovenia se v tem poročilu kritično opredeljuje do objavljenega seznama davčnih neplačnikov in njihovih javno objavljenih podatkov s strani Finančne uprave Republike Slovenije (FURS), predvsem podatka o znesku davčnega dolga zavezanca do države, ki ni vključen na omenjenem seznamu. Ob tem ugotavljamo tudi druge možne sistemske spremembe, ki se tičejo davčnih neplačnikov in njihovih podatkov.

3. ZAKONSKA UREDITEV RAZKRITJA PODATKOV, KI SO DAVČNA TAJNOST

Lastnost sodobnih demokratičnih držav je zakonsko varstvo osebnih podatkov in zavarovanje davčnih zavezancev z davčnimi postopkovnimi pravili o davčni tajnosti. Davčna tajnost pomeni, da se vsi finančni in osebni podatki, ki jih davčni zavezanec posreduje davčnemu organu, štejejo za davčno tajnost. Osebe, ki so zadolžene za varovanje davčne tajnosti, so »uradne in druge osebe davčnega organa, izvedenci, tolmači, zapisnikarji ter druge osebe, ki so zaradi narave dela prišle v stik s podatki, ki so davčna tajnost, teh podatkov ne smejo sporočiti tretjim osebam, razen v primerih, določenih z zakonom, niti jih ne smejo same uporabljati ali omogočiti, da bi jih uporabljale tretje osebe«.¹

Zakon o davčnem postopku (v nadaljevanju ZDavP-2)² določa, da mora finančna uprava varovati posredovane podatke zavezanca za davek, ki se bodisi nanašajo na davčni postopek ali druge postopke v zvezi z davčno obveznostjo zavezanca.³ Na podlagi te določbe, zakona o obdavčenju⁴ in drugih splošnih aktov,⁵ ki urejajo plačevanje davkov, se podatki zavezanca za davek obravnavajo kot davčna tajnost. Pomembnost davčne tajnosti se kaže tudi v poudarjanju njene prednosti pred načeli davčnega postopka.⁶

Razkritje podatkov, ki so davčna tajnost, je urejeno na podlagi 18. člena ZDavP-2. Ta dovoljuje razkritje podatkov tretjim osebam na podlagi pisnega soglasja davčnega zavezanca ali določil zakona, razen če mednarodna pogodba, ki obvezuje Slovenijo, ne določa drugače. Osebe, ki so jim bili razkriti podatki, lahko na podlagi 30. člena ZDavP-2 podatke uporabljajo samo za namene, za katere so jim bili dani. Ti podatki ne smejo biti razkriti tretjim osebam na sodnih obravnavah in v sodnih odločbah. Omenjene osebe morajo zagotavljati enake ukrepe in postopke za varovanje podatkov, ki so davčna tajnost, kot so določeni v 17. člen ZDavP-2 in Pravilniku o izvajanju zakona o davčnem postopku.⁷

1 Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2), *Uradni list RS*, št. 13/11, 16. člen. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4703> (25. 11. 2019).

2 ZDavP-2, *Uradni list RS*, št. 13/11. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4703> (7. 8. 2019).

3 FURS. 2018. *Varovanje podatkov (davčna tajnost, osebni podatki, razkritje)*, prva izdaja. Dostopno prek: http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Poslovanje_z_nami/Davcni_postopek/Opis/Varovanje_podatkov_davcna_tajnost_osebni_podatki_razkritje_splosno.docx (7. 8. 2019).

4 Za zakone o obdavčenju se štejejo zakoni, ki uvajajo in urejajo davčno obveznost, vključno s predpisi Evropske unije, ki se štejejo za del pravnega reda Slovenije (glej 3. člen ZDavP-2).

5 Na primer Zakon o davkih občanov, Zakon o dohodnini itn.

6 Glej: FURS. 2018. *Varovanje podatkov (davčna tajnost, osebni podatki, razkritje)*, prva izdaja.

7 Pravilnik o izvajanju zakona o davčnem postopku, *Uradni list RS*, št. 141/06, 46/07, 102/07, 28/09, 101/11, 24/12, 32/12 –

Pravna podlaga za posredovanje podatkov je pomembna predvsem v primeru posredovanja podatkov zasebnim subjektom. Posredovanje podatkov zasebnim subjektom je po ZDavP-2 zelo omejeno. Posredovati se jim sme nekatere taksativne podatke, ob tem pa mora biti izpolnjen pogoj udeležbe v nekem konkretnem postopku, v katerem se ti podatki potrebujejo. Zasebnim subjektom se lahko podatki razkrijejo na podlagi soglasja davčnega zavezanca, ali če gre za podatke izven seznama podatkov iz 19. člena ZDavP-2.

Na podlagi 23. člena ZDavP-2 lahko davčni organ razkrije podatke o davčnem zavezancu v zakonu naštetim organom za izvajanje njihovih z zakonom predpisanih pristojnosti. V takih primerih organi po navadi ne vodijo kakšnega posebnega postopka, pač pa izvajajo samo svoje predpisane pristojnosti na podlagi zakona. Tudi 24. člen ZDavP-2 vsebuje podobno pravno podlago za razkritje podatkov, ki omogoča, da finančna uprava razkrije podatke o posameznem davčnem zavezancu organom, ko ti potrebujejo zahtevane podatke za postopke v okviru svojih pristojnosti.

Podatki se lahko na podlagi 19. člena ZDavP-2 razkrijejo upravičenim osebam ali upravičenim organom in organizacijam v naslednjih primerih:⁸

1. če je tako določeno z zakonom o obdavčenju:
 - ime/firmo, naslov/sedež, davčno številko,
 - identifikacijsko številko za DDV ter datum vpisa oziroma izbrisa zavezanosti za DDV,
 - identifikacijsko številko zavezanca za trošarine, datum vpisa oziroma izbrisa iz evidence imetnikov trošarinskih dovoljenj in pooblaščenih prejemnikov;
2. osebi, ki dokaže, da je stranka ali udeleženec v upravnem ali sodnem postopku, poleg podatkov iz prejšnje točke:
 - podatek o znesku neplačanih davkov in znesku preveč plačanih davkov ter podatek o odločenem in obročnem plačilu davkov,
 - podatek, ali je zavezanec vložil davčno napoved oz. obračuna ali ne;
3. če zakon določa, da sme upravičena oseba od davčnega organa pridobiti podatke v zvezi z izpolnjevanjem davčnih obveznosti zavezanca za davek:
 - podatke o višini neplačanih davčnih obveznosti,
 - podatke o davčnih obveznostih, v zvezi s katerimi je odložen začetek davčne izvršbe oziroma je začeta davčna izvršba zadržana,
 - podatke o davčnih obveznostih, v zvezi s katerimi je dovoljen odlog oziroma obročno plačilo davka oziroma še ni potekel rok za prostovoljno izpolnitev obveznosti;
4. upravičeni osebi, če ta podatek potrebuje za izpolnitev davčne obveznosti oziroma za izpolnitev dolžnosti dajanja podatkov;
5. podatek o tem, ali so za določeno vozilo plačane obvezne dajatve v skladu z zakonom o obdavčenju;
6. delodajalcu sme razkriti podatke o številu mesecev za izplačila, v katerih je za posameznega zavezanca, ki je zaposlen pri njem, že bila uveljavljena posebna davčna osnova;
7. na svojih spletnih straneh finančna uprava javno objavi podatke o zavezancu za davek, ki mu je po uradni dolžnosti prenehala identifikacija za namene DDV.

V primerih, ko davčni zavezanci ne predlagajo obračuna davčnega odtegljaja ali ne plačajo davka po določenem času, jih lahko finančna uprava v skladu z 20. členom ZDavP-2 javno objavi.

Na podlagi 21. člena ZDavP-2 lahko finančna uprava vsaki fizični osebi razkrije podatke o socialnih prispevkih, ki jih je zanj plačal oziroma jih je dolžan plačati njegov delodajalec.

Podatki se lahko razkrijejo tudi osebam, za katere finančna uprava opravlja naloge pobiranja davkov, in sicer na podlagi 25. člena ZDavP-2.

ZDavP-2E, 19/13, 45/14, 97/14, 39/15, 40/16, 85/16, 30/17 in 37/18. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7927> (3. 7. 2019).

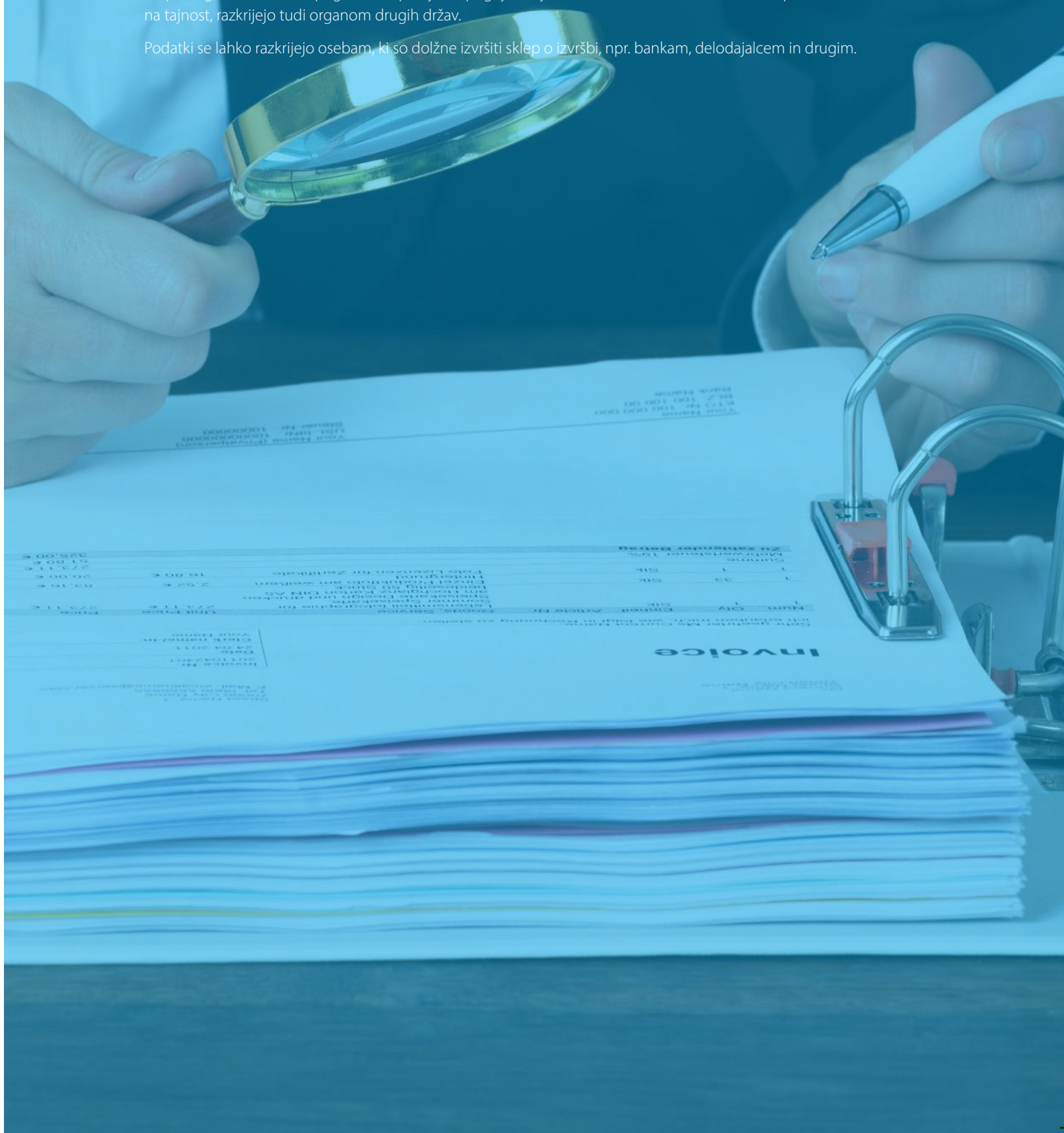
8 Glej: FURS. 2018. *Varovanje podatkov (davčna tajnost, osebni podatki, razkritja)*, 1. izdaja.

Spontana izmenjava podatkov je možna po 26. členu ZDavP-2 brez predhodne zahteve za posredovanje podatkov, če finančna uprava pri opravljanju svojih nalog ugotovi vsaj eno od naslednjih predpostavk:

- da bi lahko bili izpolnjeni znaki kaznivega dejanja,
- sum kršitve zakona ali drugega predpisa oziroma akta, katerega izvajanje nadzoruje druga inšpekcija,
- da bi lahko ugotovljeni podatki vplivali na pravice in obveznosti zavezancev za davek, o katerih v okviru svojih pristojnosti odločajo ti organi in institucije.

Na podlagi mednarodnih pogodb in izpolnjenih pogojev, ki jih določa 27. člen ZDavP-2, se lahko podatki, ki so davčna tajnost, razkrijejo tudi organom drugih držav.

Podatki se lahko razkrijejo osebam, ki so dolžne izvršiti sklep o izvršbi, npr. bankam, delodajalcem in drugim.

4. JAVNA OBJAVA PODATKOV O DAVČNIH NEPLAČNIKI

O davčnem neplačniku govorimo, ko je zavezanec zamudil rok za plačilo davka oziroma ko je višina dolga ugotovljena in potrjena v posebnem postopku. Prvi ukrep, ki ga po navadi izvede davčni organ, je poslan opomin, ki dolžnika opomni in obvesti o nastalem in neplačanem dolgu. Ko tudi po opominu zavezanec ne poravnava zaostalih finančnih obveznosti oziroma se ne odzove, sledijo sankcije, ki jih odreja sklep o izvršbi.

Javna objava davčnih neplačnikov pomeni, da generalni finančni urad enkrat na mesec na svojih spletnih straneh objavi podatke o zavezancih za davek, ki ne predlagajo obračunov davčnega odtegljaja v rokih, določenih z ZDavP-2, in o zavezancih za davek, ki imajo zapadle neplačane davčne obveznosti.⁹ Od leta 2014 FURS objavlja enoten seznam davčnih zavezancev z zapadlimi neplačanimi davčnimi obveznostmi, ki na 25. dan v mesecu pred mesecem objave presegajo 5000 evrov in so starejše od 90 dni. Pravno podlago za objavo omogoča 20. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davčnem postopku (ZDavP-2G).¹⁰

Kot pojasnjujejo na spletni strani FURS, je namen objave »krepitev davčne kulture, izboljšanje plačilne discipline ter povečanje prostovoljnega, pravnega in pravočasnega obračunavanja in plačevanja davčnih obveznosti«.¹¹ Ali je res tako, ni jasno, saj FURS ne izvaja posebne evalvacije, ki bi merila učinek javne objave davčnih neplačnikov na disciplino plačevanja davčnih obveznosti. FURS v letnem poročilu iz leta 2018 navaja, da se je od prve objave enotnega seznama neplačnikov davkov v avgustu 2014 do objave v januarju 2019 (po stanju na dan 25. 12. 2018) število dolžnikov zmanjšalo za 1474 oseb oz. 8,4 %, skupni davčni dolg objavljenih dolžnikov pa se je povečal za 11.514.705 evrov oz. 1,2 %, ob tem da je v letu 2018 glede na leto 2014 zabeležena 22-odstotna rast prihodkov.¹² FURS v istem poročilu navaja, da se z namenom učinkovitosti izterjave izvajajo dejavnosti za spodbujanje prostovoljnega plačevanja dajatev, in sicer: ozaveščanje posameznih skupin zavezancev, medijske objave, opominjanje, širitev plačilnih metod. In na koncu, najpomembnejša dejavnika, ki prostovoljno plačevanje dajatev spodbujata z največjim vzvodom, sta **zagotavljanje boljših storitev za zavezance** ter **poenostavljanje upravnih postopkov**. Da bi ugotovili, kakšen dejanski domet ima javna objava davčnih neplačnikov, TI Slovenia predlaga periodično evalvacijo, kot jo na primer izvajajo v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske.¹³

Na seznamu davčnih neplačnikov, ki jih objavlja FURS na svoji spletni strani, so situacije, ki so pripeljale do davčnega dolga davčnih zavezancev, zelo različne. Tako z vidika nastanka (dohodnina, promet z nepremičninami, obveznosti, ugotovljene v inšpekcijskih postopkih, stare obveznosti iz obdobja poslovanja samostojnih podjetnikov itd.) kot z vidika vzroka nastanka dolga (izpodbijanje davčne obveznosti na drugi stopnji oziroma pred sodiščem, osebni stečaj in izogibanje plačilu).

Kriteriji za javno objavo posameznika na seznamu davčnih dolžnikov na spletni strani FURS morajo biti kumulativni in so:

- neplačana davčna obveznost znaša več kot 5000 evrov,
- zavezanec za davek je v zamudi s plačilom svoje davčne obveznosti ali dela davčne obveznosti vsaj 90 dni,
- neplačana davčna obveznost obstoji 25. dan v mesecu pred mesecem objave,
- davčni dolžnik ni na FURS podal vloge za odpis, delni odpis, odlog ali obročno plačilo davčne obveznosti, o kateri bi bilo že odločeno.

⁹ ZDavP, Uradni list RS, št. 13/11, 20. člen. (10. 10. 2019).

¹⁰ ZDavP-2F, Uradni list RS, št.94/12. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6306#> (10. 5. 2019).

¹¹ Dostopno prek: http://www.fu.gov.si/javne_objave/seznam_neplacnikov_davkov_furs/ (10. 5. 2019).

¹² FURS. 2018. *Letno poročilo 2018*. Dostopno prek: https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/O_financni_upravi/Letna_porocila/FURS/Letno_porocilo_FURS_2018.pdf (3. 9. 2019).

¹³ HM Revenue and Customs. 2018. *Evaluating the Effectiveness of Publishing Details of Deliberate Defaulters*. Dostopno prek: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/726949/Evaluating_the_Effectiveness_of_Publishing_Details_of_Deliberate_Defaulters__Research_Report_499_.pdf (3. 9. 2019).

Davčni dolжник, ki je v finančnih težavah, ima pravico poravnati dolg z obročnim odplačevanjem, odlogom, odpisom ali delnim odpisom dolga pod pogoji, določenimi v 101., 102. in 103. členu ZDavP-2 in od 29. do 43. c člena Pravilnika o izvajanju Zakona o davčnem postopku.¹⁴

Za odobritev odpisa, odloga ali obročnega odplačevanja davka mora zavezanec vložiti vlogo na FURS. Odlog ali obročno odplačevanje je za davčnega zavezanca ugodnejši način odplačevanja davka, z odpisom pa nepoplačana obveznost v celoti ali delno preneha. Davčni zavezanci imajo torej naslednje možnosti:

- obročno odplačilo davka na največ 3 mesečne obroke za fizične osebe;
- odpis, delni odpis, odlog za obdobje največ 24 mesecev ali obročno odplačevanje davka na največ 24 mesečnih obrokov v primeru ogroženosti preživljanja za fizične osebe;
- odlog za obdobje največ 24 mesecev ali obročno odplačilo davka na največ 24 mesečnih obrokov v primeru hujše gospodarske škode za poslovne objekte;
- obročno odplačilo davka v največ 60 mesečnih obrokih ob predložitvi pravnomočnega sklepa, s katerim je potrjen sporazum o finančnem prestrukturiranju za poslovne objekte;
- odlog za obdobje največ 24 mesecev ali obročno plačilo davka na največ 24 mesečnih obrokov v primeru predložitve ustreznega instrumenta zavarovanja za vse davčne zavezance.

Odobritev ugodnejšega odplačevanja davka ali odpis davka se razlikuje na vrsto zgoraj naštetih plačilnih ugodnosti in je odvisna od statusa davčnega zavezanca ter vrste davka, za katerega se uveljavljajo odpis, dolg ali obročno odplačevanje. Možnost odloga ali obročnega odplačevanja imajo vsi davčni zavezanci (ne glede na status), možnost odpisa pa le fizične osebe, vendar le za davek, ki ne izhaja iz naslova opravljanja dejavnosti.

Omenimo dva zanimiva primera objave davčnega dolžnika na seznam davčnih neplačnikov. Objava davčnih dolžnikov, ki jim je FURS ugodil obročno odplačevanje davčnega dolga, je lahko sporna, saj so se znašli v družbi tistih, ki imajo davčni dolg in niso oddali vloge za obročno plačilo ali odlog plačila davka. Sporna je tudi objava davčnega dolžnika na podlagi prvega odstavka 153. člena ZDavP-2, ko davčni organ po uradni dolžnosti odloži davčno izvršbo, če oceni, da bi bilo pritožbi mogoče ugoditi. V obeh primerih je verjetno, da bo davčni organ odločil v prid davčnemu zavezancu, zato je objava na seznamu problematična, če zanemarimo vzrok nastanka davčnega dolga.

Pri javni objavi davčnih dolžnikov na seznam davčnih neplačnikov prihaja do različnih težav. 15. 4. 2013 je FURS opravil preverjanje davčnih zavezancev, ki so jih 25. 3. 2013 uvrstili med neplačnike. Pri tem so ugotovili 160 takih, ki ne izpolnjujejo zakonskih meril za uvrstitev na javni seznam davčnih neplačnikov. Teh 160 zavezancev niso objavili, namesto njih so se na spletni strani, zaradi tehničnih težav, prikazale oznake »xxxxx«. Pri petih zavezancih pa se je zgodilo, da so bili objavljeni na omenjenem seznamu in izbrisani šele po nekaj dneh.¹⁵ Pri postopku objave davčnega zavezanca na seznam davčnih neplačnikov FURS ni dolžan obvestiti nikogar, pri tem pa zavezanec nima možnosti do ugovora niti do popravka morebitno napačno objavljenih podatkov.¹⁶

¹⁴ Pravilnik o izvajanju zakona o davčnem postopku, *Uradni list RS*, št. 141/06, 46/07, 102/07, 28/09, 101/11, 24/12, 32/12 – ZDavP-2E, 19/13, 45/14, 97/14, 39/15, 40/16, 85/16, 30/17 in 37/18.

¹⁵ Fidermuc, Katarina, in Gole, Nejc. *Informacijska pooblaščenka dvomi o seznamu davčnih dolžnikov*. Časnik Delo, 22. 4. 2013. Dostopno prek: <https://www.delo.si/gospodarstvo/finance/pooblascenka-dvomi-o-seznamu-davcnih-dolznikov.html> (14. 5. 2019).

¹⁶ *Odklonilno ločeno mnenje sodnice dr. Dunje Jadek Pensa, ki se ji pridružuje sodnica dr. Jadranka Sovdat v zvezi z odločbo Ustavnega sodišča RS*, opr. št. U-I-122/13-14 z dne 30. 3. 2016. Dostopno prek: <https://www.us-rs.si/media/u-i-122-13-odklonilno.loceno.mnenje.dr.jadek.pensa.pdf> (14. 10. 2019).

Glej tudi: Informacijski pooblaščenec. 2016. *Ustavno sodišče odločilo, da Zakon o davčnem postopku ni v neskladju z ustavo, javna objava davčnih dolžnikov (fizičnih oseb) pa je ustavno dopustna*. Dostopno prek: <https://www.ip-rs.si/novice/ustavno-sodisce-odlocilo-da-zakon-o-davcnem-postopku-ni-v-neskladju-z-ustavo-javna-objav-991/>.

FURS na svoji spletni strani objavlja sezname davčnih neplačnikov glede na njihov status:

- neplačniki fizične osebe z dejavnostjo;
- neplačniki pravne osebe;
- davčni zavezanci, ki so v insolventnih postopkih (zavezanci, nad katerimi je začel postopek stečaja ali prisilne poravnave);
- davčni zavezanci, ki niso v insolventnih postopkih (zavezanci, ki niso v postopku stečaja ali prisilne poravnave);
- seznam nepredlagateljev obračunov;
- seznam davčnih zavezancev, ki so bili na seznam neplačnikov uvrščeni neupravičeno.

Naj opozorimo, da so podatki o davčnih neplačnikih – fizične osebe objavljeni na seznamu davčnih zavezancev, ki so ali niso v insolventnih postopkih. Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju Vlada RS) kot predlagateljica je pri odločitvi objave podatkov fizičnih in pravnih oseb upoštevala načelo enakosti pred zakonom, ki zahteva, da zakonodajalec bistveno enake položaje ureja enako. Pri objavi podatkov samo pravnih oseb je predlagatelj ocenil, da med fizičnimi osebami in pravnimi osebami ne gre za različne položaje, in zato ne obstajajo razumni razlogi za drugačno ureditev.¹⁷ Smiselno bi bilo premisliti o bolj natančnem razlikovanju med pravicami fizičnih in pravnih oseb pri javnem objavljanju njihovih podatkov zaradi neplačanega davka. Pravne osebe načeloma delujejo na trgu, s čimer vplivajo na poslovanje drugih pravnih in fizičnih oseb. Podatek o zapadlih davčnih obveznostih pravne osebe bi bil lahko preventiven ukrep in ključen podatek za osebo, ki vstopa v poslovno razmerje z njo. Seznam davčnih neplačnikov lahko pri tem pomaga pri celostni predstavitvi tveganja in s tem prihrani delovne ure, ki bi jih za pridobivanje podatkov o bodočem poslovnem partnerju porabili.

Vlada RS meni, da ureditev davčne tajnosti, vključno z razkritjem davčne tajnosti v RS Sloveniji, temelji na mednarodnih standardih in je primerljiva z ureditvijo v državah EU in državah članicah OECD.¹⁸ Pri tem je treba opozoriti na pomembni opazki. Prva se tiče formata objave seznama podatkov o neplačnikih, s katerim želi FURS onemogočiti indeksiranje. Po navodilih informacijskega pooblaščenca je seznam neplačnikov oblikovan v jpg formatu, ki naj bi onemogočal indeksiranje podatkov. Ni jasno, zakaj je indeksiranje podatkov o davčnih neplačnikih onemogočeno in kakšne posledice bi omogočeno indeksiranje teh podatkov imelo. Tako se zdi, da je seznam neplačnikov namenjen samemu sebi in ne praktični uporabi. Pomembne mednarodne smernice na področju odprtih podatkov med drugim nakazujejo na nujnost o privzeti dostopnosti do podatkov, ki jih ima na voljo vlada in njihovi uporabnosti podatkov v najrazličnejših formatih.¹⁹ Še več, FURS z objavo podatkov o davčnih neplačnikih v jpg formatu ne preprečuje indeksiranja podatkov, saj je danes indeksiranje podatkov v jpg formatu mogoče z različnimi računalniškimi programi. Z nekaj kliki lahko vsakdo podatke v formatu jpg, na primer, celo prek spletnih orodij pretvori v tabelirane podatke v xls format in jih nadalje pretvarja v pdf in csv format.²⁰ Druga opazka pa se dotika same namere objave podatkov o davčnih neplačnikih in do kakšne mere objavljati podatke o davčnih neplačnikih. Če je seznam davčnih neplačnikov objavljen na spletu in tako dostopen vsem državljanom, je z onemogočanjem indeksiranja podatkov o davčnih neplačnikih objava manj učinkovita in uporabna za potencialne uporabnike.

17 Vlada Republike Slovenije. 2013. *Mnenje o Zahtevi Informacijskega pooblaščenca za oceno ustavnosti prvega, sedmega in osmega odstavka 20. člena zakona o davčnem postopku*. Dostopno prek: <https://imss.dz-rs.si/imis/2e1efc93440cfee4d10.pdf> (30. 10. 2019).

18 Ibid.

19 *Introductory Note to the G20 Anti-Corruption Open Data Principles*. 2015. Dostopno prek: <http://www.g20.utoronto.ca/2015/G20-Anti-Corruption-Open-Data-Principles.pdf> (30. 10. 2019).

20 Uporabno spletno orodje za pretvarjanje jpg v xls format je dostopno prek: <https://online2pdf.com/convert-jpg-to-excel#> (25. 11. 2019).

5. PRAVICA DO VARSTVA OSEBNIH PODATKOV ALI DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Pri razkritju podatkov davčnih zavezancev oziroma razkritju podatkov o davčnih neplačnikih in varstvu osebnih podatkov obstaja vprašanje o njihovi sorazmernosti. Zato najprej pogledajmo zakonsko ureditev obeh.

»Finančna uprava zbira osebne in druge podatke pri opravljanju z zakoni in drugimi predpisi določenih nalog neposredno od oseb, na katere se nanašajo, drugih oseb, ki razpolagajo s podatki, in iz obstoječih zbirk podatkov.«²¹ Osebnih podatki so podatki, ki se nanašajo na določeno ali določljivo fizično osebo.²² Davčnemu organu ni treba obvestiti osebe, o kateri se zbirajo podatki, v primeru, da bi to otežilo izvrševanje nalog službe.²³ Davčni organ varuje vsa dejstva, okoliščine, podatke in odločitve ter druge dokumente, ki se nanašajo na davčnega zavezanca.

Varstvo osebnih podatkov upravljata Državni nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov in Varuh človekovih pravic Republike Slovenije na podlagi Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP). Glede javne objave podatkov o davčnih neplačnikih sta pomembna dva člena: 38. člen in 39. člen omenjenega zakona. Na podlagi zadnjega ima vsakdo pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon. Pomembno vlogo ima tudi informacijski pooblaščenec kot prekrškovni organ, pristojen za nadzor nad zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.²⁴

Na drugi strani pa dostop do informacij javnega značaja podrobneje določa Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ).²⁵ Ta zakon želi zagotoviti transparentnost delovanja organov ter enake možnosti fizičnim in pravnim osebam do informacij javnega značaja. Katera informacija je informacija javnega značaja? Zakon jo opredeljuje kot »informacijo, ki izvira iz delovnega področja organa, nahaja pa se v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentiranega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom, ali pridobil od drugih oseb.«²⁶ V primeru poslovnih subjektov je informacija javnega značaja »informacija iz sklenjenega pravnega posla, ki se nanaša na pridobivanje, razpolaganje ali upravljanje s stvarnim premoženjem poslovnega subjekta, ali se nanaša na izdatke poslovnega subjekta na sponzorske, donatorske ali avtorske pogodbe in druge pravne posle, s katerimi se doseže enak učinek.«²⁷

38. člen ZVOP zagotavlja varstvo osebnih podatkov, ki zajema posameznikove pravice pred nezakonitimi in neupravičenimi posegi v njegovo zasebnost. Cilj varstva osebnih podatkov je varstvo posameznika, na katerega se podatki nanašajo, kar pomeni, da gre za varstvo njegove informacijske zasebnosti.²⁸

21 Zakon o finančni upravi (ZFU), *Uradni list RS*, št. 25/14, 46. člen, prvi odstavek. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6792#> (8. 8. 2019).

22 Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP), *Uradni list RS*, št. 94/07, 6. člen, 2. točka. Dostopno prek: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3906> (8. 8. 2019).

23 ZFU, *Uradni list RS*, št. 25/14, 46. člen, drugi odstavek. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6792#> (8. 8. 2019).

24 Glej: Zakon o Informacijskem pooblaščenču, *Uradni list RS*, št. 113/05 in 51/07. Dostopno prek: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4498> (10. 10. 2019).

25 Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ), *Uradni list RS*, št. 51/06. Dostopno prek: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3336> (4. 7. 2019).

26 *Ibid.*, 4. člen.

27 *Ibid.*, 4.a člen.

28 Čebulj, Janez, in Žurej, Jurij. 2005. *Varstvo osebnih podatkov in informacije javnega značaja*. Ljubljana: Nebra.

5.1 Sorazmernost med posegom v pravico do varstva osebnih podatkov in dostopom do informacij javnega značaja – ocena ustavnosti

Različni interesi in različne zakonske podlage, ki urejajo varstvo osebnih podatkov ali informacije javnega značaja, pogosto prihajajo do navzkrižja. Zato je potrebna ocena ustavnosti, ki določi, do kakšne mere je poseg v zasebnost mogoč oziroma do kakšne mere se lahko objavljajo podatki davčnih neplačnikov.

Postopek za oceno ustavnosti se začne z vložitvijo pisne zahteve ali s sklepom ustavnega sodišča. Zakon o ustavnem sodišču²⁹ določa možne predlagatelje: državni zbor, tretjino poslancev, državni svet, vlado, varuha človekovih pravic, informacijskega pooblaščenca, Banko Slovenije in računsko sodišče, generalnega državnega tožilca, predstavniški organ samoupravne lokalne skupnosti, reprezentativno združenje samoupravnih lokalnih skupnosti in reprezentativni sindikat za območje države za posamezno dejavnost ali poklic.³⁰ Ker človekove pravice in svoboščine niso absolutne in neomejene, lahko zakonodajalec poseže vanje, a le pod pogojem, da s tem želi doseči drug ustavno dopusten cilj. Za doseganje tega cilja mora biti poseg nujno potreben, izbrano sredstvo pa tako, da cilja ni mogoče doseči na način, ki bi manj posegel v ustavno varovane položaje.³¹ Mero dopustnosti posega v zasebnost posameznika Ustavno sodišče preverja s testom sorazmernosti.

Test sorazmernosti obsega test primernosti, test nujnosti in test sorazmernosti v ožjem pomenu. Na splošno se s testom ocenjuje (ne)primernost ukrepa za doseg želenih ciljev. Poseg je primeren samo, če je ustavno dopusten cilj s tem mogoče doseči.³² S testom nujnosti sodišče presodi, ali je ukrep nujno potreben in ali obstaja manj invaziven ukrep, ki ne bi v tolikšni meri posegal v človekove pravice.³³ Test sorazmernosti v ožjem pomenu pa presoja, ali so posledice ukrepa (ki se šteje kot poseg v človekove pravice) sorazmerne vrednosti cilja.³⁴ Če ima ena pravica absolutno prednost pred drugo, je poseg v nevarovano pravico lahko močan. Kadar si obe pravici zaslužita močno varstvo, je treba pri koliziji dopustiti posege v eno tako, da druga ne bo zavarovana absolutno, ampak sorazmerno s prvo.³⁵

Glede javne objave podatkov o davčnih neplačnikih je informacijski pooblaščenec leta 2016 zahteval presojo prvega, sedmega in osmega odstavka 20. člena ZDavP-2, in sicer v delu, ki se nanaša na javno objavo podatkov neplačnikov davkov, ki so fizične osebe, ki ne opravljajo dejavnosti. Informacijski pooblaščenec v svoji zahtevi »meni, da izpodbijane določbe nesorazmerno posegajo v pravico do varstva osebnih podatkov, kot jo zagotavlja 38. člen Ustave. Poseg v to pravico naj ne bi bil primeren in tudi ne nujen. Zakonodajalec je sicer navedel cilj, ki ga je želel s tem ukrepom doseči, vendar pa predlagatelj pogreša pojasnilo, da gre prav za tisti ukrep, ki omogoča, da se doseže zastavljeni cilj – tj., da vpliva na davčno kulturo, izboljša plačilno disciplino ter spodbudi k prostovoljnemu plačilu davkov. Da ukrep ni primeren za zviševanje davčne kulture, predlagatelj dokazuje z izjavami medijsko izpostavljenih oseb, katerih podatki so bili objavljeni na seznamu davčnih neplačnikov in ki očitno temu dejstvu ne pripisujejo pomena. Ukrep naj ne bi bil primeren tudi, ker po predlagateljevi oceni večji del davčnega dolga ni posledica nepripravljenosti poravnati davčni dolg, temveč je dolg neizterljiv, ker so največji davčni dolžniki plačilno nesposobni. Predlagatelj [Informacijski pooblaščenec] opozarja, da je država eden glavnih dolžnikov in da s tem onemogoča upnikom, da bi poplačali svoje davčne obveznosti. Prizna, da je pred prvo objavo seznama davčnih neplačnikov bilo res poravnane 5 milijonov EUR dolga, vendar meni, da ta korelacija še ne pomeni kavzalne zveze med ukrepom in ciljem. Poleg tega meni, da ukrep ni primeren za doseg cilja, pa tudi ni nujen. Predlagatelj tudi meni, da bi morali biti objavljeni podatki diferencirani tako, da bi bile razvidne še dodatne okoliščine davčnega dolga. Poleg razloga za neplačilo bi moralo biti objavljeno tudi, na kateri podlagi je dolg nastal. Samo tako dopolnjena objava bi lahko spodbudila k zviševanju davčne kulture kot cilju, ki ga zakonodajalec želi doseči.«³⁶

29 Zakon o ustavnem sodišču (ZUstS), *Uradni list RS*, št. 64/07. Dostopno prek: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO325> (9. 8. 2019).

30 ZUstS, *Uradni list RS*, št. 64/07. Dostopno prek: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO325> (4. 7. 2019).

31 Kaučič, Ivan, in Grad, Franc. 2008. *Ustavna ureditev Slovenije*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani: Pravna fakulteta, str. 110–112.

32 *Odločba ustavnega sodišča RS U-I-18/02*, dne 24. oktobra 2003.

33 *Odločba Ustavnega sodišča RS U-I-218/07*, dne 26. marca 2009.

34 *Zahteva za oceno ustavnosti*, Informacijski pooblaščenec. Dostopno prek: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/Ocena_ustavnosti_ZLet.pdf (4. 7. 2019).

35 *Odločba ustavnega sodišča RS U-I-137/93*, dne 2. junij 1994.

36 *Odločba ustavnega sodišča RS, opr. št. U-I-122/13-13* z dne 10.3.2016, obrazložitev, tč. 10. Dostopno prek: <http://odlocitve.us-rs.si/si/odlocitev/US30920> (25. 11. 2019).

Poleg informacijskega pooblaščenca je tudi več davčnih strokovnjakov prepričanih, da je večji del dolga s seznama neplačnikov neizterljiv ali pogojno izterljiv ter da so problemi in rešitve za stanje davčnega dolga drugje.³⁷ Aktualna informacijska pooblaščenka Mojca Prelesnik meni, da je ureditev objave seznama davčnih neplačnikov neskladna z ustavo, ker posamezniku ne nudi primerne pravnega varstva v primeru neupravičene javne objave.³⁸

Ustavna sodnica dr. Dunja Jadek Pensa se v večji meri pridružuje mnenju informacijskega pooblaščenca in opozarja, da ukrep objave davčnega neplačnika ne posveča nobene pozornosti prepovedim, ki jih uveljavlja v primerih razširjanja domnevno resničnih trditev o posamezniku, celo z namenom stigmatizacije, obenem pa niso upoštevana in enakovredno predstavljena nasprotna stališča prizadetega.³⁹ Predlagani in izpodbijani ukrep po njenem mnenju spregleda splošno civilizacijsko načelo *neminem laedere*,⁴⁰ in da koristi takega ukrepa niso sorazmerne posledicam obravnavanega posega v pravico do varstva osebnih podatkov.

Mnenje na zahtevo informacijskega pooblaščenca je, med drugimi, dal Državni zbor, ki je pojasnil, da ima javna objava seznama davčnih neplačnikov, med drugim, namen seznaniti javnost s stanjem dolga davčnih zavezancev. Po njegovem mnenju je v interesu vseh državljanov, da so seznanjeni o tem, kdo ima dovolj velik dolg v skupnosti, in si zaslužijo večjo pozornost javnosti, saj to nujno povratno vpliva na njihov položaj. »Zaradi neplačila davka so namreč lahko njihova davčna bremena višja ali pa so storitve, ki jih nudi država, slabše.«⁴¹

Trk med posegom v zasebnost posameznika in javnim razkritjem osebnih podatkov je komentiralo tudi Upravno sodišče, ki meni, da pravica do zadržanja informacije o določenih osebnih podatkih ni neomejena in ni absolutna, saj je poseg vanjo, ob izpolnjevanju ustavno določenih pogojev dopusten.⁴²

Kakor koli, Ustavno sodišče je zahtevo informacijskega pooblaščenca zavrnilo in potrdilo, da prvi, sedmi in osmi odstavek 20. člena ZDavP-2 niso v neskladju z Ustavo. Pri tem je relevantna trditev, da ima javnost pravico enostavno preveriti, kdo ne prispeva svojega deleža v skupno blagajno, in da to »pretehta nad težo posega v pravico do varstva osebnih podatkov s poimensko objavo podatkov o davčnih dolžnikih. Podatek o dejstvu, da je posameznik davčni dolžnik, ne more uživati močne zaščite. Ne razkriva podrobnosti zasebnega življenja, za katere bi posameznik lahko upravičeno pričakoval, da bodo ostale skrite pred očmi javnosti.«⁴³

37 Glej: *Zahteva za oceno ustavnosti 1., 7. in 8. odstavka 20. člena ZDavP-2, št. 050-1/2013* z dne 19. 4. 2013. Dostopno prek: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/ocene_ustavnosti/Zahteva_za_oceno_ustavnosti_ZDavP-2F-koncna.pdf (13. 5. 2019).

38 Delo. 2016. *Javna objava davčnih neplačnikov ustavno dopustna*. Dostopno prek: <https://www.delo.si/gospodarstvo/finance/javna-objava-davcnih-dolznikov-ustavno-dopustna.html> (9. 8. 2019).

39 *Odklonilno ločeno mnenje sodnice dr. Dunje Jadek Pensa, ki se ji pridružuje sodnica dr. Jadranka Sovdat v zvezi z odločbo Ustavnega sodišča RS, opr. št. U-I-122/13-14* z dne 30. 3. 2016. Dostopno prek: <https://www.us-rs.si/media/u-i-122-13.odklonilno.loceno.mnenje.dr.jadek.pensa.pdf> (25. 11. 2019).

40 »Drugemu ne škodovati« (alterum non laedere) je poleg poštenosti (honeste vivere) in pravičnosti (suum cuique tribuere) bistven element prava. Glej: J. Kranjc. 1996. Zgodovinsko ozadje načel novega obligacijskega zakonika. *Podjetje in delo*, št. 5–6, str. 569.

41 *Odločba Ustavnega sodišča RS, opr. št. U-I-122/13-13* z dne 10. 3. 2016, obrazložitev, tč. 10. Dostopno prek: <http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US30920> (10. 5. 2019).

42 *Odločba Upravnega sodišča RS, UPRS sodba U 44/2015*, dne 18. avgust 2016. Dostopno prek: <http://www.sodisce.si/urs/odlocitve/2015081111398467/> (4. 7. 2019).

43 Glej: *Odločba Ustavnega sodišča RS, opr. št. U-I-122/13-13*.

6. PRIMERJALNO PRAVNI PREGLED UREDITVE JAVNE OBJAVE PODATKOV O DAVČNIH NEPLAČNIKI V DRUGIH DRŽAVAH

V nadaljevanju podajamo pravno ureditev javne objave podatkov o davčnih neplačnikih v Republiki Hrvaški, ki je zelo podobna in primerljiva s Slovenijo, in Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske, kjer so kriteriji za javno objavo podatkov o davčnih neplačnikih strožji.

6.1 Republika Hrvaška

V Republiki Hrvaški so prvič objavili seznam davčnih neplačnikov 31. 7. 2012. Davčni postopek ureja Splošni davčni zakon.⁴⁴ Ta določa, da lahko ministrstvo za finance brez soglasja davčnega zavezanca na svoji spletni strani objavi seznam zapadlih in neplačanih davčnih obveznosti, ob tem pa davčna tajnost ni kršena. Objava seznama davčnih neplačnikov temelji na sedmem odstavku 8. člena Splošnega davčnega zakona, ki pravi, da davčna tajnost ni kršena, če ministrstvo za finance in davčna uprava brez pristanka davčnega zavezanca na svoji spletni strani objavita seznam zapadlih in neplačanih davčnih dolgov iz naslova davkov in prispevkov, če je skupni znesek davčnega dolga:

- višji od zneska 100 000 kun (približno 13 333 evrov) pri fizičnih osebah, ki opravljajo dejavnost,
- višji od zneska 300 000 kun (približno 40 000 evrov) pri pravnih osebah,
- višji od zneska 15 000 kun (približno 2000 evrov) za vse ostale zavezance za davek.⁴⁵

Na prvem seznamu davčnih neplačnikov so bili posamezniki, ki so skupno dolgovali 51 milijard kun (približno 6,8 milijarde evrov) davkov in prispevkov, katerih davčne obveznosti so bile starejše od 90 dni.

Takratna objava je na Hrvaškem za kratek čas sprožila veliko zanimanja javnosti. Mediji so po objavi seznama objavljali imena in fotografije davčnih dolžnikov ter zneske dolga. V javnosti se je ustvarilo mnenje, da gre za »seznam sramu« in ne za seznam davčnih dolžnikov.⁴⁶ Kmalu za tem je bilo ugotovljeno, da so se na seznamu znašli tudi takšni:

- ki so vložili pritožbe zoper odločbe davčne uprave, postopki pa še niso bili zaključeni,
- ki so že prejeli odločitev višjega organa, v kateri je bilo ugotovljeno, da davčni dolg ne obstaja, toda tega davčna uprava še ni poknjžila,
- ki jim država dolguje plačilo že izdanih računov,
- ki so se na seznamu znašli po pomoti.

Temu je sledila kritika države. V časopisu *24 sata* so 2. 8. 2012 objavili članek z naslovom Ne oprošča, toda tudi ne plača,⁴⁷ v katerem je izpostavljen problem dolgotrajnega plačilnega roka države, ki naj bi dobaviteljem svoje račune plačevala od 360 do 540 dni. Ker ti dobavitelji niso prejeli plačila za zaračunano blago ali storitve, so se lahko znašli na seznamu davčnih dolžnikov. V *Jutarnjem listu* je bil 2. 8. 2012 objavljen članek z naslovom *Državljeni bodo s pravico zahtevali tudi kaznovanje zaposlenih v davčni*.⁴⁸ Novinar članka je po objavi seznama davčnih dolžnikov odprl raz-

44 Opći porezni zakon. Narodne novine, št. 147/08, 18/11, 78/12, 136/12, 73/13, 26/15 in 44/16. Dostopno prek: <https://www.zakon.hr/z/100/Opći-porezni-zakon> (6. 6. 2019).

45 Sedmi odstavek 8. člena Splošnega davčnega zakona (Narodne novine, št. 147/08, 18/11 in 78/12). Dostopno prek: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2519.html (6. 6. 2019).

46 Simič, Ivan. Davčni utajevalci niso tudi davčni dolžniki: ob objavi seznama dolžnikov se najbolj smeji davčni utajevalci, saj oni niso na seznamu. *Denar: revija o davkih, Letnik XXII, št. 415*. Davčno izobraževalni inštitut, Ljubljana 2012, str. 20–21.

47 Ibid.

48 Ibid.

pravo, da se z izpostavljanjem seznama na spletu in v medijih objavljajo težke obtožbe neplačnikov, ne da bi se jim dala možnost, da pojasnijo svojo situacijo. Ob tem pa omenja, da se bo seznam obrnil proti zaposlenim v davčni upravi, ker jim v vseh teh letih ni uspelo izterjati davčnih dolgov.

Delni prikaz objave davčni dolžnikov pravnih oseb v Republiki Hrvaški 31. 12. 2018⁴⁹

Red. br.	Naziv pravne osebe	Županija, grad/općina	Mjesto sjedišta pravne osebe	Dug poreza na dodanu vrijednost	Dug poreza na dobit	Dug poreza i prireza na dohodak	Dug doprinosa za obavezna osiguranja
1.	DAMEX GRADNJA D.O.O.	GRAD ZAGREB, ZAGREB	ZAGREB	41.848.155,88	3.041.325,46	16.263.212,72	144.238.417,77
2.	KONSTRUKTOR-IN-ŽENJERING D.D. U STEČAJU	SPLITSKO-DALMATINSKA, SPLIT	SPLIT	46.353.890,17	8.325.521,63	15.812.323,28	101.298.033,03
3.	SR D.O.O. U STEČAJU	GRAD ZAGREB, ZAGREB	ZAGREB	12.252.912,98	0,00	112.652.121,44	34.541.419,16
4.	AGRO-HORTI D.O.O. U STEČAJU	ZAGREBAČKA, SVETA NEDJELJA	OREŠJE	89.420.029,55	425.753,97	21.420.464,36	19.168,37
5.	ANTE GRADNJA D.O.O. U STEČAJU	GRAD ZAGREB, ZAGREB	ZAGREB	71.889.470,04	0,00	64.082,36	235.700,87
6.	MELTAL D.O.O.	GRAD ZAGREB, ZAGREB	ZAGREB	1.479.223,71	823.430,16	67.359.992,24	29.729,71

Po informacijah Davčne uprave Republike Hrvaške je bil učinek javne objave seznama davčnih neplačnikov pozitiven. V enem mesecu od javne objave se je dolg znižal za 54,8 milijona kun (približno 7,18 milijona evrov). Glede na skupni davčni dolg so dolžniki torej poravnali približno 1 % zneska, ki so ga dolgovali državi.

Hrvaška je v primerjavi s Slovenijo predpisala, da se na seznam davčnih neplačnikov objavi davčne zavezance, katerih dolg znaša približno 13 000 evrov (100 000 kun) in več za fizične osebe ter približno 40 000 evrov (300 000 kun) in več za pravne osebe, medtem ko je pri nas meja določena na 5000 evrov za fizične ali pravne osebe. V primerjavi s Slovenijo Hrvaška objavi tudi več podatkov o davčnem dolžniku, saj se objavijo tudi podatki o tem, iz katerega naslova izvira davčni dolg (npr. zaradi neplačanega davka na dodano vrednost, prispevkov za socialno varnost ipd.), in višina dolga, česar se pri nas javno ne objavi. Na slovenskem seznamu najdemo torej tako dolžnika, ki dolguje 5001 evro in več, kot tudi dolžnika, ki dolguje več milijonov evrov. Hrvaški seznam omogoča iskanje davčnega zavezanca glede na kraj, kjer ima davčni dolžnik prebivališče ali sedež, medtem ko pri nas iskanje glede na kraj ali sedež ni možno. Hrvaška seznam davčnih dolžnikov objavi štirikrat na leto, Slovenija ga objavi vsak mesec. Hrvaška davčna uprava je na svoji spletni strani objavila tudi imena tistih davčnih zavezancev, ki so na seznamu pristali po pomoti ali po napaki tamkajšnje davčne uprave.

6.2 Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske

Davčna uprava v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske (v nadaljevanju Združeno kraljestvo) trikrat na leto na svoji spletni strani objavi podatke o posameznem davčnem zavezancu, ki namenoma ni plačal davka v višini več kot 25 000 funtov (približno 31 500 evrov), pri tem pa ni bil pripravljen sodelovati v davčni preiskavi in državi dolguje še znesek davčnega prekrška v višini več kot 20 % zneska dolga. Primer kršitev vključuje predložitev nepravilnih podatkov davčnemu organu, v nobenem primeru pa javna objava ni posledica prepozne vložitve davčne napovedi ali nepravočasnega plačila davka.⁵⁰

⁴⁹ Porezna uprava, *Popis dospelih i neplaćenih dugova*. Dostopno prek: <http://duznici.porezna-uprava.hr/po/svi/1.html> (7.6.2019).

⁵⁰ *Government of United Kingdom*. Dostopno prek: <https://www.gov.uk/government/publications/publishing-details-of-deliberate-tax-defaulters-pddd/details-included-in-the-list-of-deliberate-tax-defaulters> (6. 6. 2019).

Davčnega dolžnika pred javno objavo njegovih podatkov in dolga varujejo naslednji ukrepi:

- objava pravne ali fizične osebe ni mogoča, dokler niso izčrpana vsa pravna sredstva oziroma dokler o njih ni pravnomočno odločeno,
- o objavi mora biti davčni dolžnik predhodno obveščen, prav tako pa mu mora biti dana možnost, da pojasni svojo situacijo,
- davčni organ mora davčnega dolžnika pred objavo seznaniti s podatki, ki bodo javno objavljeni,
- davčni organ lahko podatke o davčnem dolžniku objavi v enem letu po pravnomočnosti izvršilnega naslova, umakniti pa jih mora po poteku enega leta od dneva objave.

Primer seznama davčnih dolžnikov marca 2019 v Združenem kraljestvu⁵¹

Name	Business Trade or Occupation	Address	Period of Default	total amount of tax/duty on which penalties are based	Total amount of penalties charged	Other information
Mrs Zuzana Gaborova	Corner Shop	Formerly of 130 Gaythorne Road, Bradford, BD5 8AT	6 Apr 2010 to 5 Apr 2014	£27,532.44	£12,045.44	Trading as Potraviny Danko
Grantham Food Limited	Takeaway	Formerly of 7 London Road, Grantham, NG31 6EY	6 May 2014 to 2 Jul 2016	£33,365.06	£29,107.23	Trading as Best Kebabs
Mumbai Junction Ltd	Licensed Restaurant	Formerly of 231 Watford Road, Harrow, Middlesex, HA1 3TU	1 Jul 2013 to 31 Jul 2017	£745,565.81	£626,461.96	
Brian Hughes and Sons	Haulage	93 Moy Road, Armagh, BT61 8DR	1 Jul 2010 to 31 Dec 2014	£640,017.27	£384,010.28	

Na seznamu davčnih dolžnikov so podatki o davčnem dolžniku, ki so potrebni za pravilno identifikacijo: ime, naslov, vrsta dejavnosti, obdobje obstoja dolga, znesek, globe in znesek davčnega dolga, od katerega je odmerjena globa za davčni prekršek. Podatki o davčnem dolžniku so na seznamu objavljeni največ 12 mesecev od dne, ko je bil prvič objavljen na seznamu. V primeru, da davčni dolžnik ugotovi, da so na javno objavljenem seznamu navedeni napačni podatki, lahko zaprosi za popravek.

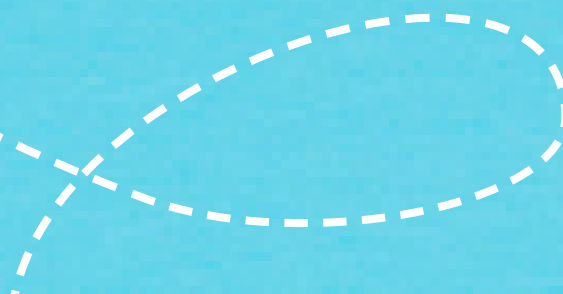
V primerjavi s Slovenijo objavlja Združeno kraljestvo davčnega zavezanca z bistveno višjim dolgom. Na seznamu je tudi bistveno več podatkov o davčnem dolžniku kot na slovenskem seznamu (podatek o naslovu, poklicu, znesku dolga, višino dolga za posamezno obdobje itd.). Za razliko od Slovenije mora biti dolžnik v Združenem kraljestvu predhodno obveščen o nameri objave ter seznanjen s podatki, ki jih bo davčni organ objavil. Dolžnik lahko tudi pojasni svojo finančno situacijo oziroma zakaj zapadlih davčnih obveznosti ni uspel pravilno ali pravočasno poravnati. Objava davčnega dolžnika na javni seznam mora v Združenem kraljestvu temeljiti na pravnomočni odločitvi, medtem ko se v Sloveniji objavljajo podatki (tudi) iz nepravnomočnih odločb.

⁵¹ *Government of United Kingdom*. Dostopno prek: <https://www.gov.uk/government/publications/publishing-details-of-deliberate-tax-defaulters-pddd/current-list-of-deliberate-tax-defaulters> (7. 6. 2019).

Transparency International Slovenia – Društvo Integriteta je nevladna, neodvisna in neprofitna organizacija. Naš namen uresničujemo z razvojem in izvajanjem preventivnih programov za ozaveščanje javnosti o potrebah po visoki ravni integritete v družbi, objektivnem ugotavljanju dejanskega stanja etike, integritete in korupcije v Republiki Sloveniji ter pogojih za to. Transparency International Slovenia je član mreže Transparency International.

Transparency International (TI) je največja mednarodna organizacija za boj proti korupciji na svetu. Po svetu ima več kot 100 samostojnih partnerjev in mednarodni sekretariat v Berlinu. Transparency International povečuje ozaveščenost o škodljivih učinkih korupcije in sodeluje z vladaми, s podjetji in z nevladnimi organizacijami, njen namen pa sta razvoj in izvajanje učinkovitih ukrepov za spopadanje s korupcijo.

www.transparency.si

Ali ste vedeli, da v Sloveniji zaradi korupcije izgubimo **3,5 milijarde € na leto?**

PODPRITE NAŠE DELO Z DONACIJO!

www.transparency.si/podpri

Transparency International Slovenia
Vožarski pot 12, 1000 Ljubljana

Telefon: +386 (0) 1/320 73 25
E-mail: info@transparency.si
Spletna stran: transparency.si

twitter.com/TransparencySi

facebook.com/TISlovenia

instagram.com/transparencysi